

Захарчук І.С.,
студ. гр.. 31-КР,
Вінницький національний аграрний університет.
Науковий керівник – Плахтій Т.Ф.,
к.е.н., доцент кафедри організації обліку та звітності

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕДУРА КОНТРОЛЬНИХ ДІЙ БУХГАЛТЕРА

На кожному підприємстві, навіть на тому, де сумлінно ведеться бухгалтерський облік, може виникнути ситуація, за якої дані бухгалтерського обліку відрізняться від фактичної наявності активів чи зобов'язань. Оскільки дані обліку мають бути достовірними, в такому разі одним із шляхів досягнення цієї достовірності є проведення інвентаризації.

Інвентаризація – категорія, яка характеризується по різному: елемент методу бухгалтерського обліку, спосіб контролю, метод контролю, перевірка (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення категорії «інвентаризація»

Пантелеев В.П.	Фактичний методичний прийом контролю фактичного стану підконтрольних об'єктів, здійснюваний з метою забезпечення збереження цінностей і раціонального використання їх у фінансово-господарській діяльності [5, с. 133]
Редько О., Редько К.	Один з варіантів комплексного застосування так званих органолептичних методів контролю [7, с. 51]
Сморжанюк Т.П., Шрам Т.В., Труш В.Є.	Наступний метод господарського контролю, полягає у визначенні реального стану об'єкта [2, с. 75]
Сук Л.К., Сук П.Л.	Перевірка наявності та стану матеріальних цінностей та вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань та звірення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку [8, с. 221]
Ткаченко Н.М.	Спосіб виявлення та обліку тих засобів і джерел (або їх відсутності), які не знайшли документального відображення в поточному обліку [9, с. 85]
Усач Б.Ф.	Спосіб фактичної перевірки наявності товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів, а також контролю за їх збереженням [10, с. 29]
Хом'як Р.Л., Партич Г.О., Корягін М.В.	Метод бухгалтерського обліку складається з окремих специфічних методичних прийомів, серед яких: інвентаризація – спосіб перевірки наявності товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) і грошових коштів шляхом перерахування, зважування, обміру, оцінки всіх залишків майна підприємства і зіставлення з даними бухгалтерського обліку [1, с. 18].

Отже, інвентаризація – це перевірка наявності та стану матеріальних запасів та вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань, та звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку для забезпечення достовірності показників обліку і звітності підприємства.

Проведення інвентаризації регламентується ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» якою передбачено, що для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка [6].

Відповідно до ст. 7 цього ж Закону функціями бухгалтера в частині контролю є:

- організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестач, крадіжок і псування активів підприємства [6].

Виходячи з того, що необхідність інвентаризації запроваджена саме Законом, керівництво підприємства обов'язок її проведення зазвичай покладає саме на бухгалтерську службу.

Організація і методика проведення інвентаризації здійснюється відповідно до Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків [3].

За часом проведення інвентаризації можуть проводити планові та позапланові, залежно від повноти охоплення перевіркою цінностей – повні і часткові. Здійснюється інвентаризація шляхом перевірки в натурі наявності майна (господарських засобів) підприємства (зважуванням, переліком, обміром тощо) і порівняння одержаних результатів з даними бухгалтерського обліку. Це дає змогу встановити розходження між даними обліку і фактичною наявністю засобів, тобто лишки або нестачі (якщо вони мали місце), які оформляють відповідними документами і відображають в обліку.

Головний бухгалтер зобов'язаний своєчасно відображати результати інвентаризації у бухгалтерському обліку.

Проте, як свідчать дослідження, результати інвентаризації на багатьох підприємствах залишаються переважно формальними та не відображають реальних показників стану активів і зобов'язань. Чимало підприємств приватного сектору економіки взагалі не проводять інвентаризації навіть формально [4, с.3].

Тому, на сьогодні питання ефективності інвентаризаційної роботи залежить від повноти виконання бухгалтерською службою своїх обов'язків, повноважень та функцій.

Література

1. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. / [Хом'як Р.Л., Партин Г.О., Корягін М.В. та ін.]; за ред. Р.Л. Хом'яка. – 2-е вид. – Львів: «Інтелект-Захід», 2003. – 820 с.
2. Внутрішній контроль в процесі управління виробництвом: навч. посіб. / Сморганюк Т.П., Шрам Т.В., Труш В.Є. / За ред.. В.Є. Труша. – К., 2009. – 284 с.
3. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України №69 від 11 серпня 1994 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94>
4. Малишкін О. Інвентаризація: бухгалтерський і податковий аспекти / О. Малишкін, М. Кац // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №2. – С. 3-12
5. Пантелєєв В.П. Аудит: навч. посіб. / Пантелєєв В.П. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 400 с.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України №2456-VI від 8 липня 2010 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Редько О. Методи аудиторської практики / Редько О., Редько К. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №5. – С. 44-53
8. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку : підруч. / Сук Л.К., Сук П.Л. – К.: каравела; Піча Ю.В., 2009. – 624 с.
9. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підруч. / Ткаченко Н.М. – К.: Алерта, 2006. – 1080 с.
10. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підруч. / Усач Б.Ф. – 5-те вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2004. – 253 с.